

บทที่ 5

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทบาทของสตรีไทยในอดีตและปัจจุบัน ทางการเมืองและการปกครอง แสดงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามอัตราการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่น ๆ หลักฐานต่าง ๆ ไม่ปรากฏว่า สังคมไทยมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่กีดกัน และขัดขวางการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมของสตรีแต่อย่างไร เหตุที่เข้ามามีส่วนร่วมแตกต่างไปจากชาย เพราะบทบาทหน้าที่ที่ยึดถือปฏิบัติ และถ่ายทอดกันมาแต่ในอดีต นับตั้งแต่หน้าที่ในครอบครัว การเข้าร่วมงานสังคม งานการเมือง และการปกครอง จนเป็นที่ยอมรับของสังคม แม้ว่าในระยะแรกกฎหมายจะยังไม่ให้การรับรองสิทธิเท่าเทียมกัน แต่ก็ได้ทำการแก้ไขให้ได้รับสิทธิเสมอภาคมาตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในสังคม การเมือง การปกครอง ได้แก่ โครงการพัฒนาชนบทของทางราชการ เป็นการเปิดโอกาสให้สังคมชนบทได้เริ่มเรียนรู้การรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการมากกว่าการอยู่รวมกันในลักษณะครอบครัวและเครือญาติ โครงการพัฒนาสตรี โครงการพัฒนาเยาวชนของหน่วยงานราชการ และองค์การอาสาสมัครเอกชน แม้จะยังไม่สามารถทำการจัดตั้งองค์กรอย่างเป็นทางการถาวร อย่างน้อยที่สุด ผลการศึกษาเป็นที่ยอมรับว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ได้วางรากฐานเบื้องต้น ทำความเข้าใจขั้นพื้นฐานให้กับสตรีและบุรุษในสังคมชนบทให้เห็นความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในงานสังคม ในด้านการเมืองและการปกครองที่เปิดโอกาสให้สตรีชนบทเข้าร่วมเป็นกรรมการในระดับหมู่บ้าน ตำบล และจังหวัด ยังอยู่ในอัตราต่ำมากเมื่อเทียบกับฝ่ายชายที่ยังเป็นฝ่ายข้างมากในทุกองค์กร ในด้านการศึกษาได้พบความไม่แน่ชัดในเรื่องการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมสังคมการเมืองและการปกครองว่า แท้ที่จริงแล้วสตรีมีความคิดอิสระแบบบริสุทธิ์ โดยปราศจากการชักนำ และรับอิทธิพลจากฝ่ายชายมากนักเพียงไร จากการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และตัดสินใจเลือกผู้แทนระดับต่าง ๆ เพราะการศึกษาในหลายเรื่องยังมีข้อมูลขัดแย้งกัน คงต้องมีการศึกษากันไป เพราะการตัดสินใจอย่างมีอิสระย่อมแสดงถึงความเป็น

ตัวของตัวเองมากกว่าการผูกพันกับฝ่ายชายซึ่งอาจมีฐานะทางครอบครัว เช่น พ่อ และสามี
เข้ามามีอิทธิพล ทำให้สตรีไทยต้องเข้าร่วมโดยการผลักดัน และควบคุมความคิดโดยฝ่ายชาย

อย่างไรก็ดี เราสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกทางการเมือง
ของสตรีได้โดยผ่านตัวการ (agents) ต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองโดย
ตัวการเหล่านี้จะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สตรีเข้าใจสาระทางการเมือง ได้เรียนรู้ถึงสถาบัน
องค์กรทางการเมือง วิธีการ กติกา รวมตลอดถึงบทบาทของตนในระบบการเมือง เพื่อสั่งสม
เป็นประสบการณ์ ก็จะทำให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสาระต่าง ๆ ข้างต้นมากและ
แน่นชัดยิ่งขึ้น จนเกิดความรู้สึกต่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสถาบัน และในขั้น
สุดท้ายก็จะนำไปสู่การมีกิจกรรมที่ชัดเจน (overt activity) ซึ่งเป็นขั้นที่บุคคลมีความรู้สึก
ต้องการมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง เช่นการเลือกตั้ง การลงสมัครรับเลือกตั้ง
การวิพากษ์วิจารณ์ หรือการมีส่วนร่วมประท้วง เป็นต้น

ตัวการ (agents) ดังกล่าวที่จะพูดถึงในที่นี้คือสื่อมวลชน และสื่อบุคคล ซึ่งถ้านำ
สื่อทั้งสองมาใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม ก็จะเป็นสิ่งที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ซึ่งเหมาะกับประเทศ
กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย เพราะจะสามารถ

1. แก้ไขปัญหาหรือแบ่งเบาปัญหาอันเกิดจากข้อจำกัดของรัฐในการสร้างและใน
การบริการระบบการสื่อสารที่ใหญ่โตทันสมัย
2. แก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อน อันเนื่องมาจากความไม่มีประสิทธิภาพของสื่อมวลชน
ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึก
3. แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ไม่มีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์
4. ตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของการสื่อสารและทราบปฏิกิริยาตอบสนองจากกลุ่ม

เป้าหมาย

5. ผูกพันกับทุกคนให้เข้ามีส่วนร่วมในภารกิจของการพัฒนา

การวิจัย เรื่องบทบาทของสื่อมวลชน และสื่อบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะกรณี อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อบุคคล ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน, สื่อบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ สตรีที่อยู่ในเขตอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ สถิติร้อยละ (Percentage) และทดสอบสมมติฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยวิธีการ Pearson Product Moment

ผลที่ได้จากการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 21-30 ปี และ 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรและมีรายได้ระหว่าง 2,001 -3,000 บาท ถึง 3,001-4,000 บาท สื่อที่เปิดรับกันมากที่สุดคือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ เปิดรับเป็นจำนวน 192 คน และมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยการไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดจำนวน 172 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 179 คน

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. การเปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความรู้ทางด้านข่าวสารการเมือง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความรู้ทางด้านข่าวสารการเมือง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. ความรู้ทางด้านข่าวสารการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อมวลชนกับความรู้ทางด้าน
ข่าวสารการ เมืองมีค่าสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลกับ
ความรู้ทางด้านข่าวสารการ เมือง

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับความรู้ทางด้านข่าวสารการ เมือง
พบว่ามีความสัมพันธ์กัน (ตาราง 53 ภาคผนวก ก.)

และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน (ตาราง 54 ภาคผนวก ก.)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อบุคคลกับความรู้ทางด้านข่าวสารการ เมือง
พบว่ามีความสัมพันธ์กัน (ตาราง 55 ภาคผนวก ก.)

และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน (ตาราง 56 ภาคผนวก ก.)

ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ตาราง 57
ภาคผนวก ก.)

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อมวลชนกับความรู้ทางด้านข่าวสาร
การ เมืองมีค่าสูงกว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการ เปิดรับสื่อบุคคลกับความรู้ทางด้านข่าวสาร
การ เมือง (ตาราง 58 ภาคผนวก ก.)

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะ เห็นได้ว่าสื่อบุคคลและสื่อมวลชนมีผลต่อ
ความรู้ทางด้านข่าวสารการ เมืองของสตรี โดยสตรีได้ให้ความสนใจต่อข่าวสารการ เมือง
จากวิทยุโทรทัศน์มากกว่าสื่อประเภทอื่น ส่วนการสนทนากับบุคคลในครอบครัวและภายนอก
ครอบครัวนั้น สตรีใช้การสื่อสารทางด้านนี้น้อยกว่าการ เปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์แต่มากกว่า
สื่อมวลชนอื่น ๆ คือ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

จากสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลดังนี้

จากสมมติฐานข้อที่ 1 พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อมวลชน มีความรู้สัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจากการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อนี้ เพียงบางส่วนกล่าวคือ

1.1 พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารการเมืองมาก จะมีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองมากด้วย ดังตารางที่ 19,27 และ 36 (ภาคผนวก ก) ปรากฏผลว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์ ทุกวันร้อยละ 65.5 เปิดรับหนังสือพิมพ์ทุกวันร้อยละ 11.5 และเปิดรับสื่อนิตยสารมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 4.5 ซึ่งจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองได้ค่าสัมพันธในระดับสูง เช่นกัน (ดังตารางที่ 53)

ข้อเท็จจริงจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Joseph T. Klapper ที่เห็นว่า สื่อมวลชนน่าจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองในแง่ของการให้ความรู้ทางการเมือง

ดร.พรศักดิ์ ม่องแพ้ว ได้สรุปผลไว้ในรายงานการวิจัย เรื่องข่าวสารการเมืองของคนไทยว่า ความสนใจในข่าวสารทางการเมือง ซึ่งแสดงออกโดยความถี่ในการติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ข่าวสารทางการเมือง

อัครเมศวร์ ทองนวล ได้วิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความถี่ในการสื่อสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางการเมือง กล่าวคือครูที่มีความถี่ในการสื่อสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์เป็นประจำ มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองมากกว่าครูที่มีความถี่ในการสื่อสาร

ทางการ เมืองบ่อยครั้ง ครูที่มีความดีในการสื่อสารทางการ เมืองบ่อยครั้งมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ ข่าวสารทางการ เมือง มากกว่าครูที่มีความดีในการสื่อสารทางการ เมืองจากหนังสือพิมพ์นาน ๆ ครั้งและความดีในการสื่อสารทางการ เมืองโดยรวมจากสื่อทุกชนิดพบว่า มีความสัมพันธ์กับความรู้ เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

อย่างไรก็ตาม ในจำนวนสื่อมวลชนทั้งหมดพบว่า การเปิดรับสื่อวิทยุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านข่าวสารการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ความบ่อยครั้งในการฟังข่าวสารการเมืองของสตรีกลุ่มตัวอย่างมีฟังทุกวัน 45 คน (ตาราง 12 ภาคผนวก ก) โดยฟังข่าวประจำวันทั่ว ๆ ไปมากที่สุดคือ จำนวน 60 คน ฟังข่าว 7 โมงเช้า 8 คน และข่าว 1 หุ้ม. 2 หุ้ม เพียง 6 คน (ตาราง 13 ภาคผนวก ก) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ อัครเมศวร์ ทองนวลเช่นกัน ในผลวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางการ เมือง ศึกษาเฉพาะกรณีครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี พบว่า ความดีในการสื่อสารทางการ เมืองจากวิทยุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง

1.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของสตรี กล่าวคือไม่ว่า สตรีกลุ่มตัวอย่างจะมีการ เปิดรับสื่อมวลชนมากน้อยเท่าใด ไม่สามารถบอกได้ว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของสตรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการ เมือง ของสตรีโดยการไปออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.จ. คิดเป็นร้อยละ 89.5 และ 86.0 (ตาราง 49 ภาคผนวก ก) โดยแสดงเหตุผลในการไปออกเสียงเลือกตั้งซึ่งส่วนใหญ่คือสตรีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 ตอบตรงกันว่า เพราะผู้ที่ตนไปเลือกนั้น เป็นคนดีและมีความสามารถ (ตาราง 50 จากผนวก ก) จากผลวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า สตรีที่ไปเลือกตั้งมีเหตุผลของตนเองซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่า เป็นเพราะสื่อมวลชนหรือไม่

จากสมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้อ
เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ผลการวิจัยม
พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานนี้เพียงบางส่วน

2.1 พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้อเกี่ยวกับข่าว
สารการเมือง กล่าวคือ สตรีกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อบุคคลมากจะมีความรู้อเกี่ยวกับข่าวสาร
การเมืองมากด้วย ดังตารางที่ 44 ภาคผนวก ก โดยพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ ทุกวันจำนวน
34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ เกือบทุกวันจำนวน 44 คน
คิดเป็นร้อยละ 22.0 และสตรีกลุ่มตัวอย่างทราบข่าวการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และสมาชิกสภาจังหวัดจากแหล่งข่าวคือ บุคคลต่าง ๆ มากที่สุด ดังตารางที่ 45 ภาคผนวก ก
ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของอำพล สิงห์โกวินทร์ และ สวัสดิ์ กฤตรัชชพันธ์ ซึ่งได้
สำรวจอิทธิพลการสื่อสารต่อความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบุพผรัตน์
จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล
เช่นการประชุมชี้แจงข้อราชการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการบอกกล่าวของญาติพี่น้อง
เพื่อนฝูง เป็นแหล่งข่าวสำคัญที่ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

2.2 พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทาง
การเมือง กล่าวคือไม่ว่า สตรีกลุ่มตัวอย่างจะมีการ เปิดรับสื่อบุคคลมากน้อยเท่าใด ไม่
สามารถบอกได้ว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของสตรีโดยการไปออกเสียงเลือกตั้งซึ่งส่วนใหญ่คือสตรีจำนวน 134 คน คิดเป็น
ร้อยละ 67.0 ต่างตอบตรงกันว่า เพราะผู้ที่ตนไปเลือกตั้งนั้น เป็นคนดี และมีความสามารถ
(ตาราง 50 ภาคผนวก ก) จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า สตรีที่ไปเลือกตั้งมีเหตุผล
ของตนเอง ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเพราะสื่อบุคคลหรือไม่

จากสมมติฐานข้อที่ 3 ความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือไม่มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง น้อย สตรีกลุ่มตัวอย่างก็ไปออกเสียงเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามก็พิจารณาจากความรู้อิงทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างพบว่า อยู่ในระดับกลาง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53 และระดับสูง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 (ตาราง 47 ภาคผนวก ก) โดยสตรีกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลในการไปออกเสียงเลือกตั้งว่า ต้องการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 170 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ซึ่งแสดงว่า ไม่ว่าจะมีความรู้ในระดับต่ำ กลาง หรือ สูง สตรีกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างเข้าใจถึงความหมายของการไปเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาจังหวัด

บำรุง สุขพรรณ¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระดับความรู้ของประชาชนกับการพัฒนาชนบท จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อยู่ในชนบท ถึงแม้ว่าจะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และยังมีส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาเลยมีความเข้าใจในด้านการพัฒนาชนบท รู้จักผู้แทนราษฎร ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นอย่างดี และนอกจากนั้น การมีส่วนร่วมในการเมืองและการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางด้านการเมือง (Political Socialization) ประชาชนมีความตื่นตัวมากและจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันมาก จัดได้ว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง (Political Active) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับลักษณะทางประชากรของสตรีกลุ่มตัวอย่างในด้านระดับการศึกษาที่ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา (ตาราง 3 ภาคผนวก-ก) และมีความรู้เกี่ยวกับชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาจังหวัดเป็นอย่างดี (ตาราง 46 ภาคผนวก ก)

¹บำรุง สุขพรรณ. พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารวิทยุกระจายเสียงและผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท. เอกสารวิจัยหมายเลข 9 สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

จากสมมติฐานข้อที่ 4 การเปิดรับสื่อมวลชนกับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านข่าวสารการเมืองแตกต่างกัน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ การเปิดรับสื่อมวลชนกับความรู้ทางด้านข่าวสารการเมือง มีค่าสูงกว่าการเปิดรับสื่อบุคคลกับความรู้ทางด้านข่าวสารการเมือง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เจตนศักดิ์ แสงสิงแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการศึกษากับกระบวนการสังคมประกิดทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในปี 2523 โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มผู้ประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุดได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ รองลงไปคือ การสื่อสารในกลุ่มเพื่อนและการศึกษตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็คือ การอ่านหนังสือพิมพ์เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาสตรีใน อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช ซึ่งในทางการเมืองแล้วมีคำกล่าวว่า "อำเภอพรหมคีรี เป็นเมืองนักการเมือง"² จึงน่าจะมีการศึกษาพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดทางภาคใต้เป็นการเปรียบเทียบต่อไปและผลการวิจัยบางส่วนไม่สอดคล้องกับแนวความคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา จึงควรตั้งเป็นข้อสังเกตที่ควรให้ความสนใจและศึกษาต่อไป โดยเฉพาะสำหรับท้องถิ่นภาคใต้ และระบบการเมืองของภาคนี้ อาจมีลักษณะแตกต่างออกไปได้

อีกประการหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า สตรีใน อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช มีความตื่นตัวในทางการเมืองสูงจึงน่าที่จะมีการศึกษาถึงสาเหตุอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งอาจนอกเหนือไปจากที่ผู้วิจัยได้ทำมาแล้ว

² ข้อมูลอำเภอพรหมคีรี พศจิกายน 2531. (เอกสารโรเนียว)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไป เป็นข้อมูลประกอบ เพื่อใช้ในการวางแผน การใช้สื่อ เพื่อให้ความรู้ทางด้านข่าวสารการเมือง ให้สตรีมีระดับความรู้ทางด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น ไปอีก เพื่อที่ว่าสตรีจะได้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในทางการเมือง นอกเหนือไปจากการมีส่วนร่วม ทางการเมืองที่มีอยู่แล้ว

ในการวางแผนเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเมืองดังกล่าว จากการพิจารณา กลุ่ม เป้าหมาย และผลการวิจัยที่ได้จากการสำรวจสตรีกลุ่มตัวอย่าง อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิด เห็นดังนี้

1. สื่อที่ท้องถิ่นควรให้ความสนใจอย่างมากคือ สื่อวิทยุ เพราะวิทยุได้รับการยอมรับว่า เป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทที่แพร่หลาย และมีคุณลักษณะพิเศษประจำตัว คือ เข้าถึงประชาชน ได้รวดเร็วกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะใช้เวลาในการผลิตและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า อีกทั้ง เป็นสื่อที่ ผู้ไม่รู้หนังสือก็รับฟังได้ อาชีพหลักของสตรีในกลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกร มีจำนวนถึง 105 คน (ตาราง 5 ภาคผนวก ก.) ดังนั้น สามารถฟังวิทยุได้ตลอดเพราะนำติดตัวไปได้ทุกที่ โดย จัดรายการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น และภาษาที่ใช้ในรายการควร เป็นภาษาท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจง่าย การจัดรูปแบบของรายการควรให้น่าสนใจ โดยผู้จัดอาจใช้วิธีออกไปสัมภาษณ์ สตรีที่น่าสนใจในท้องถิ่นนั้น ๆ มาออกอากาศ หรือ เชิญมาร่วมรายการและแทรกความรู้ทางด้าน การเมืองไปด้วย การทำให้สตรีในท้องถิ่นได้ติดตามฟังรายการอย่างสม่ำเสมอ ก็จะช่วยพัฒนา ความรู้ของสตรีได้

2. สื่อหนังสือพิมพ์ ก็เป็นสื่อที่ควรได้รับการเผยแพร่ให้ได้อ่านกันอย่างทั่วถึงใน หมู่สตรี จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า เหตุผลสำคัญที่ไม่อ่านหนังสือพิมพ์คือ ไม่มีอ่าน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่มีอยู่ก็ไม่พอ เพียงและต้องใช้เวลามากในการ เดินไปอ่าน สตรีส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรหรือแม่บ้าน การที่จะเสีย เวลาเพื่อ เดินไปอ่านหนังสือพิมพ์จึงทำ ได้ยาก จึงควรมีการกระจายที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น โดยมีทั้งหนังสือพิมพ์จาก

ส่วนกลางและของท้องถิ่น หนังสือพิมพ์มีข้อดีที่ถาวรกว่าสื่อวิทยุ จะอ่านซ้ำหรืออ่านซ้ำหลาย ๆ
เที่ยวอย่างไรก็ได้ อีกทั้ง เป็นสื่อที่มีข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้แง่คิดในแง่มุมมอง
ต่าง ๆ กันได้ ไม่เหมือนวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นการเสนอข่าวที่เน้นเนื้อหา มีข้อคิดเห็นน้อยมาก
หรือไม่มีเลย ระดับการศึกษาของสตรีชนบทส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ดังนั้น การได้
ฝึกฝนอ่านหนังสือพิมพ์ ยังช่วยให้ไม่ลืมการอ่านหนังสืออีกด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย